

משמאל: ח"כ מרינה סולודקין, עו"ד יעל סגל-מקליס ודו"ח יעקב אליה

(התשן תמוז קודם)

כירה אותו בישראל, גרוש כבן 70, הייתה בטוחה שמעתה והלאה יהיה הרבה יותר טוב: "מעולם לא נישאתי לו. לשנינו היה נוח במצב הזה".

ואז נולדה שרה (שם בדוי). לדברי פריי, החיכור כיום בין בן הווג לבין ארבעת הילדים המתבגרים, שעשו את צעדיהם הראשונים בחברה הישראלית, הלכו והתגברו. "הוא ניסה להשתלט, חילק פקודות לילדים שלי, התערב כמעט בכל דבר". כשרה הייתה בת שלוש עזב אביה את הבית.

"הוא חיכה להזדמנות לנקום בי, למרות שידע שאני אמא טובה", מוסיפה פריי. היא מוציאה מהארנק את תמונות ילדיה, מצביעה בגאווה על זו של בתה הבכורה, רופאה בבית חולים בניו יורק. שתי בנות נוספות נשואות ומגדלות ילדים בצפון הארץ, והצעיר חייל קרבי.

לשרה, בת הזקונים, כבר לא יהיו חיים רגילים. כשהייתה בת חמש נסעה פריי לאתיופיה: "בעלי לשעבר נפטר, ולמרות שכבר לא היינו נשואים הוא היה יקר ללבי והיה חשוב לי להגיע ללוויה שלו". בזמן שהייתה שם נשארה שרה תחת השגחת אחיותיה הגדולות וקרובי משפחה. לימים יכתוב עורך דינה בתצהיר שהגיש לבית המשפט את השתלשלות האירועים: "אנשי הר" וחה התקשרו לאב וביקשו ממנו שימהר להגיע ולקחת אליו את הבת. כשהורה פריי לישראל נחרדה לגלות שהבת הועברה לרשות האב".

פריי בוכה בשקט, מרכינה את ראשה ומכסה פניה בשתי כפות ידיים עדינות. "אמרו לי שאסור לי להתקרב אליה, אחרת יקראו למשטרה. אמרו שאני לא בסדר, שאני לא יכולה לגדל את הילדה שלי". שש שנים היא נאבקה כדי לקבל את בתה בחזרה. שש שנים של ייסורים בהן נהרפה שוב ושוב על ידי המערכת, עקרה מביתה בצפון על מנת להתגורר קרוב לבית אבי בתה, פנתה לאינספור גורמים והגיעה בכל שבוע לפגישה עם בתה במרכז קשר. "דק כשהגיעה אלינו גילינו שאפילו לא היה שם הליך משפטי", אומרת עו"ד סגל-מקליס. "הילדה הועברה לרשות אביה בלי שום צו".

באוקטובר 2003 קיבל השופט שמואל בר-קובסקי מכתב ממרגלית עדי, טוענת משפטית שליוחתה בהתנדבות את פריי. במכתב מגוללת עדי את דרך הייסורים של פריי. ב-9 לאוקטובר 2003 הגיעה פריי לפגישה עם העובדת הסוציאלית ש' הנ"ל חקרה אותה על הקשר איתי, וכן מדוע היא משכירה את ביתה, כמה כסף היא מקבלת עבור ההשכרה ועוד שאלות שלא קשורות לנושא הפגישה. האם בכתה בפניה והתחננה

יתומי

יעקב אליה, מחבר הספר "ילדים רחוקים": "ישראל היא מדינת היי-טק, ואת יכולה להשיג כל נתון שתרצי בלחיצת כפתור, אבל לא כמה ילדים הוצאו מחוץ לביתם. זו מערכת שבנויה על הסתרה, משום שהחלטות המתקבלות בה הן שרירותיות"

תג'ורי: "כשעובד סוציאלי מגיע למשפחה חרדית ורואה 10 ילדים בשני חדרים הוא מזרעו. לא מעניין אותו שהאב מחנך דגול שמקנה לילדיו ערכים. הוא ימדוד אותו על פי סטנדרטים שהוא מכיר, ויקבע שאינו מפרנס את ילדיו כראוי"

טובת הילד, בייחוד לאור רמתן ואיכותן של המסגרות החוץ-ביתיות והסכנות אליהן נחשף הילד במהלך השהות בהן, שבמקרים רבים מאוד חמורות פי כמה וכמה מהסיכון שאליהן נחשף בביתו. "אני לא מוכן להעלות על הדעת", קובע ח"כ אמסלם השבוע, "שעודף הכוח שנמצא בידי המנגנון הסוציאלי, מביא בעקיפין להרס התא המשפחתי".

יו"ר תנועת "למען עתיד ילדינו", יעקב בן יששכר, מספר על עשרות הורים שמגיעים למשרדו מדי חודש. "כיוון שאין גוף שמבקר את החלטות משרד הרווחה בנוגע להוצאת ילדים", הוא אומר, "היחידים שמסוגלים להגיש עזרה הם גופים וולונטריים כמונו".

שמעון תג'ורי, בעבר עובד סוציאלי ויועץ שר הרווחה בניו יורק, עומד היום בראש ארגון "ארשת", למען משפחות "שהסתכנו עם שירותי הרווחה". "שירותי הרווחה", הוא קובע, "לא עובדים כמו מטפלים למטופלים, ביחס של אמון הדדי, אלא ביחסים של שוטרים לעבריינים. יש פקיד סעד שהם מלאכים, אבל בורדים".

הבעיה המרכזית, לשיטתו, נעוצה בכך ששירותי הרווחה אינם יודעים לבצע הבחנה בין עולם הערכים שלהם לבין זה של המטופלים: "אם עובד סוציאלי מגיע למשפחה חרדית ורואה 10 ילדים ישנים בשני חדרים הוא מזרעו. הוא לא לוקח בחשבון שהאב הוא אברך מתוך אידאל ומעדיף לחיות בדוחק, העיקר שילדיו יספגו ער" כים כמו הסתפקות במועט. העובדה שהאב מחנך דגול לא נלקחת בחשבון על ידי איש הרווחה. הוא ימדוד אותו על פי סטנדרטים שהוא מכיר, ויקבע שאינו מפרנס את ילדיו כראוי".

תג'ורי מטפל בעשרות מקרים של ילדים שהוצאו מרשות הוריהם. "אני מבקש מההורים את כל האמת על השלחן, מציע תוכנית טיפולית, מגיע איתם לוועדת ההחלטה, לדיונים בבית המשפט ומלווה אותם בכל התהליך. אחד הדברים שמקוממים אותי הוא שהמדינה לא מממנת תוכנית טיפולית. אתם מספיק טובים כדי להוציא ילד מהבית, אבל לא מספיק טובים לטפל בו ובמשפחתו".

merav-b@yedioth.co.il

שתקבע לה מועד, הסדרים ותאריכים לראות את בתה, אך זו הטיחה בפניה כי היא לעולם לא תפגוש אותה. מפגישה זו הגיעה אליי האם כשהיא בוכייה, חלשה וחסרת אונים".

עוד היא כותבת: "מבירור שערתי עולה כי הוראות בית המשפט אינן מתקיימות כלל... אני מוזעזעת כיצד במדינת ישראל של שנות האלפיים קורה שילד נלקח מהוריו, כאשר הילד אינו נשוא העניין עצמו, אלא בא לשמש 'כעונש' על ידי עובד סוציאלי, מבלי לחשוב לפנות לבית המשפט. אני תוהה אם דבר כזה היה יכול להתרחש אצל אדם משכיל, עשיר או מבין בחוק. כן אני תוהה אם לולא התערבותי היה הדבר מגיע פעם לבית המשפט".

בתום שש שנות מאבק עיקש, שבהן טופלה על ידי אב בן 80 ובנותיו המבוגרות, שבה שרה לביתה. אלא שאז כבר לא הייתה אותה ילדה. היא איבדה את האמון באמה והרבתה להתעמת איתה. שנה אחר כך הוחלט שוב להוציא את שרה מרשות אמה, הפעם לפנימייה.

פריי שבורה. שוב ושוב היא מרפרפת בין עריי מות המסמכים, מחפשת מכתב ספציפי שכתבה.

"יש המון דרכים לתת טיפול לילדה, אבל כל דבר שלא נראה להם הם זורקים לאימוץ, לאומנה או לפנימייה. זה מה שהם יודעים. אבל הילדה שלי לא יתומה", כתבה שם. "נכון שהשפה שלי קשה, וגם לי קשה להבין אתכם, אבל אומר לכם את זה באופן הכי ברור: אני רוצה שהילדה שלי תישאר בבית. תעשו משהו כדי להציל אותה".

מיד אחר כך מציגה פריי מסמך סיכום של ועדת ההחלטה. "שני ההורים מסכימים שהילדה תצא לפנימייה", נכתב שם. "אותי", היא אומרת, "אף אחד לא שאל".

אין אמון

לפני כחודש העבירו חברי הכנסת, חיים אמסלם ואברהם רביץ, מכתב ובו דרישה לקיים דיון בוועדת העבודה והרווחה. הרקע: נתוני משרד הרווחה לפיהם נכון לשנת 2006 ישנם 4,000 ילדים ובני נוער שהוצאו מבתיהם בצו משפטי. "לדעתנו", כתבו, "הדבר חמור ביותר ומתבצע תוך רמיסת

משרד הרווחה: הוחתמו המוצא היא שמקום כל ילד עם משפחתו

תגובת דובר משרד הרווחה: "מערכת הרווחה פועלת לתת טיפול ומענה הולם לכ-350 אלף ילדים בסיכון בארץ. במיעוט קטן של מקרים, כאשר מתגבשת דעה מקצועית שהמשך שהות הילד בקהילה תסכן אותו, הלשכות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות ממליצות לטובת הילד שיקבל טיפול בסידור חוץ-ביתי (פנימייה או משפחה אומנת). אנו ממעטים מאוד בצווי חירום ובשנה שעברה ניתנו רק כ-50 מהם. 144 ילדים בלבד הגיעו לטיפול במרכזי חירום, קרוב ל-100 מהם בצו בית משפט ולא בצו חירום.

"תקציב השירות לילד ולנוער הוא כ-800 מיליון שקל. בשנת 2003 הייתה חלוקת התקציב: 76 אחוז לסידורים חוץ-ביתיים, 24 אחוז לטיפול בקהילה. מ-2003 שם המשרד רגש על מדיניות 'עם הפנים לקהילה'. כתוצאה מכך הוחזרו ילדים מפנימיות והרשויות המקומיות הונחו להמיר תקציבים מסידורים חוץ-ביתיים לטיפול בקהילה. כתוצאה ממאמץ גדול של המשרד, מספר הילדים בסידור חוץ-ביתי קטן ביותר מ-1200 ילדים.

"לאחרונה החליטה הממשלה להגדיל את התקציבים לקהילה ב-230 מיליון שקל בחמש השנים הבאות, וזאת בנוסף להחלטה קודמת על תוכנית לאומית לילדים ולנוער בסיכון בהיקף של 400 מיליון שקל בתוכנית המששנתית. כתוצאה מהשינויים האחרונים ביוזמת השר יצחק הרצוג, התקציב לסידורים חוץ-ביתיים ירד ל-58 אחוז והתקציב לקהילה עלה ל-42 אחוז.

"דוח ועדת ר"ר גילת יושם לאחר שנידון בוועדת היישום בראשות מנכ"ל המשרד דאז, פרופ' דב גולדברג. בימים אלה אף התחלנו ברפר

